

УДК 378

Х. Лужняк, Г. Ціх, канд. економ. наук, доцент

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

СУТНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ

К. Luzhniak, H. Tsikh

ESSENCE OF ECONOMIC EDUCATION

Перехід України до ринкових відносин докорінно змінив цілі та завдання економічної освіти та професіоналізації людей, оскільки сучасні умови їх трудової діяльності потребують нових форм економічного мислення та поведінки.

Економічна освіта на сучасному етапі розвитку України визначається завданнями переходу до демократичної і правової держави, ринкової економіки, необхідності наближення її до світових тенденцій економічного і суспільного розвитку. Розвиток освіти відбувається в контексті загального процесу трансформації різних сторін суспільного життя, у тісному взаємозв'язку з перебудовою в інших сферах, одночасно виступаючи для них джерелом забезпечення необхідним кадровим ресурсом.

Система економічної освіти є важливим фактором економічної соціалізації людей, засобом розвитку та підвищення якості людського капіталу. Вона формує економічну культуру, піднімає буденні уявлення про економічне життя на науковий рівень, розвиває практичні уміння та навички, дозволяє приймати обґрунтовані рішення.

В сучасній науковій літературі поняття “економічна освіта” трактується дwoяко. По-перше, економічна освіта розуміється як професійна підготовка економістів усіх спеціальностей, по-друге, – як набір певних економічних знань, якими володіє особистість. Відповідно різняться цілі економічної освіти.

У першому випадку мова йде про отримання спеціальних економічних знань в рамках професійної підготовки економістів усіх спеціальностей, що дозволяють випускнику навчального закладу успішно виконувати роботу за набутою професією. З цих позицій економічну освіту можна розглядати як суму фундаментальної економічної підготовки та спеціальних знань. Економічна освіта здійснюється на всіх етапах професійного навчання та повинна формувати грамотного фахівця, що володіє досить великим обсягом економічних знань, які дозволяють йому успішно діяти в умовах товарно-грошових відносин.

У тому випадку, коли під економічною освітою розуміється передача, засвоєння і вміння користуватися загальними економічними знаннями, необхідними для здійснення різних видів трудової діяльності, його цілі розуміються іншим чином. Стверджується, що завданнями системи економічної освіти на всіх її щаблях є: збагачення особистості такими знаннями, які необхідні для розуміння суті мікро – та макроекономічних процесів, а також для формування навичок і вмінь, які дозволили б приймати відповідальні та науково обґрунтовані рішення в процесі її життєдіяльності. Економічне навчання в цьому сенсі може розглядатися в якості необхідного інтелектуального ресурсу як для розуміння, так і для подальшого розвитку економіки .

Багатофункціональне значення освіти визначається низкою особливостей, що впливають із специфіки освітніх послуг:

- освіта є не тільки соціальним інститутом, що формує певний рівень знань, умінь навичок, а й багатогалузевий системою, перетворюючою як умови господарювання, так і умови суспільної життєдіяльності в цілому;

- економічні «ефекти», що досягаються в результаті освітньої діяльності також носять системний характер. Витрати, акумульовані в даній галузі, приносять доходи багатьом суб'єктам господарювання: самій галузі, супутнім галузям, всьому бізнесу в

цілому, безпосередньо населенню, а також державі через механізм реалізації функцій з розвитку людського капіталу і вирішення соціальних завдань .

Як відомо, традиції фундаментальної економічної освіти, так само як і освіти в цілому, побудовані на парадигмі, основою якої є тріада «знання – уміння – навички». При цьому основна увага приділяється засвоєнню знань, які, відповідно до теорії, є потенціалом розвитку. Як показує практика, при такому підході до освіти завжди існує проблема застосування знань.

Слід зазначити, що сьогодні існує протиріччя між економічною освітою, що орієнтована на парадигму «знань», і сучасним бізнесом, якому необхідні практико-орієнтовані фахівці. Уміння застосовувати знання, що підвищує конкурентоспроможність підприємства, особливо важливі для успішної діяльності на сучасному ринковому просторі.

Тому, на даному етапі розвитку системи економічної освіти, актуальним є впровадження на всіх її рівнях практико-орієнтованої парадигми, заснованої на квінтеті «знання – уміння – навички – досвід діяльності – компетентність».

Застосування «компетентнісного» підходу, заснованого на розумному поєднанні фундаментальної освіти та практичної підготовки, у сфері економічної освіти допоможе підвищити рівень особистісного, професійного розвитку випускників економічних спеціальностей вузів та підтримати її високий статус у професійній структурі сучасного суспільства.

В сучасних умовах актуалізується проблема створення моделі економічної освіти, яка відповідала б розвитку світових освітніх систем, відображала би прогресивні тенденції нового століття і одночасно зберігала, розвивала національні традиції.

Загальноекономічна освіта охоплює комплекс соціально-економічних знань, умінь і навичок для забезпечення розвитку економічної культури і свідомості як особи, так і суспільства загалом.

Особливості змісту професійно-економічної освіти обумовлюються вимогами до її кінцевого результату — формування гармонійної, різнобічно розвиненої особистості, для якої професійні знання, уміння, навички і їх постійне оновлення становлять основу самореалізації в економічній сфері суспільства.

Отже, головною парадигмою економічної освіти є розуміння того, що розвиток економічної сфери суспільства значною мірою зумовлений характером життєдіяльності людини, її світоглядом, соціально відповідальною поведінкою. Професійна підготовка сучасних економістів передбачає розуміння ними закономірностей формування та розвитку відтворювальних процесів на макро- та мікрорівнях, у взаємозв'язку з розвитком політичних, культурних та інших суспільних процесів.

Список використаних джерел:

1. Витоки економічної освіти [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.uchsib.ru/articles/70>
2. Медвідь Л. Економічна освіта в контексті формування загальної системи освіти України //Наукові записки Києво-Могилянської Академії. - 2005. - Т. 47: Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. - С. 18-22. - Бібліогр.: 11 назв.
3. Концепція розвитку економічної освіти в Україні //Освіта в Україні. - 2004. - 23 січня. - С. 4-5